

KRONIKA

Dodatek k Aškerčevi literarni ostalini.

1.) Na kameniti plošči na grobu dr. Gustava I p a v i c a, znanega slovenskega skladatelja, umrlega dne 20. avgusta 1908. v št. Juriju ob južni železnici, so pod osebnimi podatki o pokojniku vklesani naslednji verzi, ki jih je posvetil A. Aškerc spominu odličnega skladatelja:

To nisi Ti, ki v temni tej gomili,
v domače zemlje našem tihem krili
ležiš molčeč!
Smrt le telo je Tvoje strla,
a pesem Tvoja sladka ni umrla;
ž njoj vred med nami danes še živiš!
Dokler po svetu hodil bo Slovenec,
na grobu Tvojem ne usahne venec,
tu zelenel in dišal bo navek!
Iz srca so privrele melodije
Ti nežne, polne poezije,
v rojakov srcih našle so odjek!

To besedilo mi je sporočil g. A. Sivka, nadučitelj v p. v št. Juriju, z za-trdilom, da so ti verzi Aškerčevi.

V Aškerčevi ostalini sem našel še naslednje pesniške zapiske:

2.) Na zadnji prazni strani tiskanega listka, s katerim se je Aškerc kot urednik «Ljubljanskega Zvona» obrnil do sotrudnikov s prošnjo, da naj mu pošljejo rokopise za 1. številko letnika 1900. vsaj do dne 3. decembra 1899., je zapisal pesnik s črnilom to-le prigodnico:

(K o j i i z r o č a j o k r u h s š o p k o m)

Prejmi, nevesta, to-le v spomin.
Mi ti želimo iz [srca] duše globin,
da, kakor te-le cvetlice,
cvetelo bi lepo ti lice!
In kakor dišijo cvetlice té,
in razveseljuje naše srcé:
prijetno naj teče ti vsegdar življenje,
od daleč ogiblje se naj te trpljenje! —
In ta-le pogača — je blagostan.
Naj Bog blagoslavlja te dan na dan!
Da bila bogata bi ti gospodinja,
ta hleb te ovenčani danes spominja!

Kateri nevesti je bila ta čestitka namenjena, ni na listu nikjer pripisano.

3.) Na predzadnjem predloženem listu v polplatno vezane Levstikove slov-nice «Die slovenische Sprache nach ihren Redetheilen», ki se je nahajala v Aškerčevi knjižnici — svoje ime kot lastnik knjige je napisal v cirilici. Ашкерц 81 — se nahaja s svinčnikom pošev preko lista zapisano to-le besedilo:

A l i c i i.

Kaj Tebi majka Slava,
Kaj domovina mar!?
Oltár Ti je — molzna krava,
Tvoj Bog — denár!

85.

4.) Na zadnji strani predložnega lista v platno vezane knjige iz Aškerčeve knjižnice «Novi testament...» Na Dunaji. Založila britanska in inozemska svetopisemska družba. 1882. — prevod, ki ga je, kakor znano, oskrbel Josip Stritar — je Aškerc s svinčnikom zapisal naslednjo misel:

Da na tem svetu nihče ni popol. (sc. popolnoma) zadovoljen s svojo usodoj, priča najbolj, da vsaki človek — u p a* do smrti. 22. VII. 98.

Jos. Wester.

Francoska klasika in Nemci. V zborniku «Vom Geiste neuer Literaturforschung, Festschrift für Oskar Walzel», Wildpark-Potsdam 1924, str. 126—144, je objavil Victor Klemperer tudi za nas Slovence zanimivo študijo o razmerju Nemcev do francoske klasike in izborno označil ta vrhunec francoske literature. Jedro Klempererjevih izvajanj je sledeče:

Nemci radi poudarjajo svojo sposobnost razumevanja in pravičnega ocenjevanja tuje posebnosti, vendar pa se jim to pri Danteju kljub vestnim naporom ni posrečilo, napram francoski klasiki pa je ta sposobnost popolnoma odpovedala i po moči i po volji in od nekda se pri Nemcih sliši mnenje, da je francoska klasika nekaj manjvrednega, kar pa nikakor ni utemeljeno. Že Gottsched je francosko klasiko čisto napačno razumeval, pa tudi Lessingova polemika proti nji je često nedostatna, osporiva ter nepravilna in generacije nemških (in tudi slovenskih) dijakov so prisegale na protifrancoske stavke Hamburške dramaturgije kot na dogme, pri čemer je sodelovalo tudi politično nasprotje. Celo Goethe in Schiller sta uporabljala francosko klasično dramo zgolj kot vzgojno sredstvo za presvobodno obliko nemških dramatikov, pa tudi nemška romanistika je često izražala zgrešene sodbe o tej dobi francoske književnosti.

Za pravično in pravilno oceno tega vrha francoske književnosti se je pri Nemcih prvi zavzel H. Hettner, za njim pa šele O. Walzel za Corneille-a in H. Heiss za Racine-a.

Ker pa francoskega bistva ni mogoče razumeti brez francoske klasike, zato si stavi Klemperer vprašanje, kaj je vsebina francoske klasike. Prišel je do sledečih zaključkov:

Klasična doba v francoski zgodovini se začinja pri Nantes-skem ediktu (l. 1598.) in se končuje z naskokom na Bastille-o (l. 1789.), v francoski literaturi pa teče od D'Urféjevega romana Astrée (l. 1607.) do julijske revolucije (l. 1830.). Hrepenenje po miru, redu in lepoti je osnovna poteza tega romana. Tudi D'Urféjeva precioznost, v kateri so mu sledili vsi poznejši, tudi rezki Corneille, strastni Racine in celò hladni Molière, ni nenaravna, kakor jim Nemci očitajo, ker tudi ta izvira iz ljubezni do reda in mira. Isto velja o očitku galantnosti francoske klasike, kajti pod plaščem galanterije se lahko skriva pristna in močna strast ravno tako kot nepristna in medla. Zaïre se drugače izraža in drugače čuti kot Desdemona, s čimer pa še nikakor ni rečeno, da zato manj pristno in slabeje čuti.

Klemperer nadalje ugotavlja, da angleški vpliv na francosko prosvetljeno dobo zdaleka ni tako velik, kakor se splošno misli, ampak da ta angleški vpliv francoskega bistva ni spremenil, ker so Francozi sprejeli samo to, kar odgovarja njihovi duševnosti. Klemperer se tudi zavzema v nasprotju z vsemi (ne samo nemškimi) literarnimi zgodovinarji za Voltaire-a kot pesnika in stavi tudi Rousseauja kljub njegovi Novi Héloïsi, ki osvoboja poedinca, zaradi njegovega Contrat social, ki ga zopet veže na državo, h klasiki in ne k romantiki.

* Podčrtal Aškerc.